

FOAIA DIECEZANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului
APARE DUMINICA

Prețul abonamentului:	Prețul inserțiunilor:	Manuscrisurile să adresează la redacțiunea „FOAIA DIECEZANĂ” iar banii de prenumerațiune și inserțiuni la Administrațiunea Tipografiei și Librăriei diecezane în Caransebeș. — Telefon Nr. 30.
Pentru Austro-Ungaria pe an 10 coroane	Pentru publicațiuni oficioase, concurse, edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 6 cor., până la 200 de cuvinte 8 cor., de aci în sus 10 coroane.	
” ” ” pe $\frac{1}{3}$ de an 5 cor.		
” România și străinătate pe an 14 fre.		
” ” ” pe $\frac{1}{2}$ an 7 ”		

Nr. 13,900 Pres.

I o a n,

din îndurarea lui Dumnezeu arhiepiscop al bisericii ortodoxe din Transilvania și mitropolit al Românilor greco-orientali din Ungaria și Transilvania.

Prea onoraților protopresbiteri, onoratei preoțimi și iubiților noștri poporeni din Eparhia Caransebeșului, dar și milă dela Dumnezeu Tatăl și Domnul nostru Isus Cristos, iar dela noi arhierescă binecuvântare.

„Nașterea ta Cristoase Dumnezeul nostru a răsărit lumii lumina cunoștinții”.

Fiind încă neîndeplinit văduvitul vostru scaun episcopesc, vin tot eu și la aceste sfinte sărbători, a vă întreținea câteva momente în cugetări evlavioase despre nașterea Domnului nostru Isus Cristos.

Dacă ne-am întrunit acum în număr așa mare aici în casa Domnului, am făcut aceasta, să sărbăm și noi ca și ceilalți creștini din lumea mare amintirea evenimentului celui mare și minunat al nașterii Domnului nostru Isus Cristos, întâmplat înainte cu 1909 de ani.

Pentru a cunoaște cât mai bine înșămăntatea cea mare a nașterii Domnului, delipsă este, să ne reamintim, iubiților, cât de tristă și dureroasă era soarta oamenilor înainte de nașterea Domnului, și adecă, cum omul făcut de Dumnezeu de cea mai aleasă făptură, spre bine și fericire, în urma păcatului și a întunecării minții prin păcat, înstrăinându-se dela Dumnezeu, deveni cea mai nefericită ființă; cum omul nu-și mai cunoștea marea sa chemare; nu mai cunoștea pre adevăratul Dumnezeu, nici se mai închina Lui, ci la idoli, chipuri cioplite, la soare, lună și stele și la alte făpturi neînsuflețite.

Cum cei slabi deveniră robi ai celor mai tari, și cum cei tari priveau și vindeau pre cei slabi ca pre orice marfă de preț, despărțind pre soți de soții, pre părinți de fii, și pre fii de părinți.

În asemenea stare tristă și dureroasă au fost oamenii până când prea bunul Dumnezeu, în nemărginita sa îndurare, a trimis în lume pre unul născut Fiul său Domnul nostru Isus Cristos, „carele pentru noi oamenii și a noastră mântuire s'a pogorât din ceriu, și s'a întrupat dela Duhul sfânt și din Maria fecioară și s'a făcut om”, ca să ne mântue pre noi oamenii de întunerecul și osânda păcatului, să ne învețe cunoștința adevăratului Dumnezeu, și să ne facă fii și moșteni ai lui Dumnezeu, precum ne spune și sfântul Apostol Pavel prin cuvintele: „că nu mai suntem robi, ci fii și moștenitori ai darurilor dumnezeiești”, și așa să ne ridice din starea cea tristă și dureroasă iarăș la fericirea cea dintâi.

Iată dar iubiților însămânțata cea mare a nașterii Domnului, iată motivul pentru care s'au bucurat de nașterea Domnului nu numai oamenii pe pământ, ci și îngerii în ceriu, cântând: „*Mărire intru cei de sus lui Dumnezeu și pre pământ face și între oameni bunăvoire*”; iată pentru ce ne-am întrunit și noi acum aici în casa Domnului, nu numai să ne închinăm și să ne bucurăm Domnului; dar și să mulțămim prea bunului Dumnezeu din tot sufletul nostru și pentru această mare și nemărginită îndurare spre noi.

Când sfânta maică biserica a aşazăt aceste sfinte sărbători intru amintirea nașterii Domnului, n'a făcut aceasta numai ca să mulțămim lui Dumnezeu și pentru cea nemărginită îndurare; nu numai să prăznuim și să ne bucurăm, ci și pentru ca și din această sărbătoare să luăm niște învățături mari, bune și folositoare.

A voit sfânta maică biserica să învățăm, iubiților, cât de amar să rasbuna păcatul, cum întunecă el mintea și cunoștința omului, și cum mintea și cunoștința întunecate împing pe oameni la felurite rele, și prin aceasta și la lipsă, la slugărnicie, la amar și la alte asemenea nefericiri.

Să învățăm, iubiților, cât de fericitoare este ferirea de păcate; căci prin aceea ni-să luminează mintea și cunoștința, și că numai prin minte și cunoștință luminate ajungem a ne cunoaște marea chemare orânduită de Dumnezeu, ajungem a cunoaște pre adevăratul Dumnezeu și a împlini voia lui, ca să ne îplinească și El cererile noastre.

Să învățăm, iubiților, cum ceice nu-și luminează mintea și cunoștința ajung în slujba și în stăpânirea celor luminați, precum ne spune aceasta și sfânta Scriptură prin cuvintele: „*Fiind înțelept sau luminat pre cel neînțelept slugă îl va avea*”. Deci fericite de oamenii cari se silesc la învățatură, și vai și amar de ceice desconsideră învățatura, căci aceștia vor avea zile tot mai grele. De aceea și venirea Domnului nostru Isus Cristos în lume, pe lângă mântuirea de păcat, ne-a mai adus și lumina cunoștinții pre care ne-o întonează și troparul acestor sărbători prin cuvintele: „*Nașterea Ta Cristoase Dumnezeul nostru a răsărit lumii lumina cunoștinții*”.

Pentru a înțelege și mai bine marea și neapărata trebuință a luminării și a învățaturii, vă voi mai aminti, iubiților, cece în toate zilele să petrece și înaintea ochilor noștri, că în lume decurge de veci o mare luptă a vieții sau de existență, izvorâtă din simțul de conservare. Cred că veți fi observat și voi, cum fiecare om tinde a cuprinde tot mai mult teren de înaintare, pentru a ajunge tot la mai multă vază, cinste și bunăstare decât altul. Cred să fi observat și voi, că cea luptă decurge nu numai între om și om, ci chiar și între frați de unțată și de o mamă, și tot asemenea și între popoară și națiuni.

Deasemenea cred că n'am lipsă a vă spune, că cea luptă să poartă cu armele învățaturii, ale minții luminate și tot așa cred că n'am lipsă a vă mai spune, că luptaciul cel întrarmat cu amintitele arme învinge și cucerește pre cel neîntrarmat cu aceleași arme. De unde urmează că dacă voim și noi să nu fim învinși și cuceriți de alții, cu alte cuvinte, dacă voim să putem învinge greutățile vieții și să ajungem la tot mai multă vază, cinste și bunăstare în această lume, cu al căror ajutor să ne câștigăm și fericirea din cealaltă lume: atunci să ne întrarmăm și noi tot mai mult cu armele învățaturii și ale minții luminate.

Să nu ne amăgim a crede acelor cari zic: cum au trăit bătrânii noștri fără învățatură, vom trăi și noi, pentru că nici ceice vorbese așa nu mai trăese ca bătrânii, nici ei înșii nu se mai mulțumesc cu traiul cel cumpătat, nici cu îmbrăcămintea cea modestă de odinioară a bătrânilor; nici ei, nici familiile lor nu mai poartă îmbrăcămintea trainică făcută în casele lor; ci și ei înșii lăcomesc la traiu mai bun și la haine cumpărate dela alții, cu bani greu munciiți. Apoi în vremile bătrânilor nici dările de tot felul nu erau așa de multe ca și în zilele noastre.

Cât de mult s'au schimbat împrejurările din timpurile mai vechi veți înțelege și dacă vă voi mai aminti, că bătrânii nu cunoșteau nici călătoria cu aburul sau cu calea ferată, nici scrierea și nici vorbirea prin drot, prin telegraf și telefon, cum să întâmplă în timpul nostru. Acestea și multe alte asemenea împrejurări schimbate pretind iubiților tot mai multă înaintare dela toți oamenii, cari doresc zile mai bune; iar asemenea înaintare să poate ajunge numai prin carte sau învățatură întemeiată pe credința în Dumnezeu.

Astfel fiind să nu ne tot plângem, unii de greutate și năcazuri, alții de lipsă și amar; ci dacă dorim a ne mântui de asemenea rele și a ajunge soarte tot mai bună, să îmbrățișăm și noi, cu mai mare silință, cartea sau învățatura, mai ales cu tineretul nostru care, după voia lui Dumnezeu, va trăi și preste 50—60 de ani, când alte timpuri vor fi. De vom face așa, acel tineret ne va binecuvânta; iar de nu vom face așa, acel tineret ne va osândi și în morminte.

Așa fac aceasta, iubiților, toate celelalte popoară mai înaintate; iar dacă vom cerceta cum s'au luminat acele popoară, vom afla, că numai prin cele două aşazămintele sfinte, prin

biserică și școală au ajuns la luminare, vom afla că de aceea toate acelea popoară susțin, cu mari jertfe, tot felul de școale și biserici, cari de cari mai frumoase și preoți tot mai vrednici; vom afla apoi, cum acele jertfe pentru biserici și școale au ridicat pe acea popoară la vază, cinste și bunăstare, prin cari pot ajunge mai ușor și fericirea cea vecinică.

Din acestea urmează, iubiților, că dacă dorim și noi viitor mai bun; dacă dorim a nu mai rămânea în urma altora: atunci să sprijinim și noi, din toate puterile, cele două așazămintе sînte, *bisericile și școlile* noastre, pentruca ele să ne lumineze și nouă adevărata cale tot la mai multă învățatură și lumină și pentruca înarmați cu armele învățaturii și ale luminii să putem suporta cu bun succes lupta de existență și să ajungem soarte tot mai bună.

Numai învățatura din școală și biserică a stărnit și stărnește, iubiților, în toate popoările, dorul de a-și îmbogăți tot mai mult cunoștințele; numai învățatura din biserică și școală a îndemnat pre popoările mai înaintate, de a ținea în casele lor, — pre lângă sfânta biblie — și alte cărți bune și folositoare; iar dacă asemenea cărți nu lipsesc din casele altor popoară, atunci nu este iertat să lipsescă nici din casele noastre.

Să ne procurăm deci și să avem și noi în casele noastre, încât n'am putea avea toți sfânta biblie, măcar cărți de rugăciune, cari să ne întărească tot mai mult în credința și iubirea de Dumnezeu și de aproapele și să ne îndemne și la fapte bune. Dar pre lângă acelea să nu lipsescă din casele noastre nici alte cărți, cari să ne învețe cele delipsă și la trebuințele vieții noastre pământești, fiind adevărat că orice carte bună în casa omului este ca și un învățător sau un dascăl bun, carele învață și luminează pe toți cei din casă.

Cetirea unor asemenea cărți în Dumineci, în sărbători și în alt timp liber mai are și acel folos, că reține pe om dela cercetarea birturilor și altor petreceri costisitoare și păgubitoare.

Dacă careva dintre voi n'ar ști alege și procura asemenea cărți bune, la dorința aceluia, cu mare bunăvoință, i-le va procura însuș preotul lui.

Deci puneți aceste învățături arhieresti la inima voastră și urmați-le cu bunăvoință, pentruca însoțite și de ajutorul cel puternic al lui Dumnezeu, să ajungeți zile tot mai bune, cari să vă aducă bucurie, nu numai la asemenea sărbători, ci și în celelalte zile ale vieții voastre.

După cari poftindu-vă aceste sînte sărbători, precum și cele apropiatoare ale anului nou și ale Botezului Domnului, să le petreceți în pace, sănătate și mulțămire, acum și întru mulți ani fericiți, cu binecuvântare arhierescă am rămas

Sibiu, la sărbătorile nașterii Domnului din 1909

al vostru tuturor

de tot binele voitor

Ioan Mețianu m. p.,
arhiepiscop și mitropolit.

Gheorghe Lazar

È frumos și bine să ne coborâm cel puțin la soroace în tainițele ascunse ale sufletului, unde să aprindem câte-o lumină drept prinos bărbaților mari ai neamului. Închinarea aceasta, „cultul vitejilor sufletești nu e numai o manifestare de paradă, nu, el constituie partea cea mai frumoasă din sufletul omenesc, înobilează viața și o izbăvește de multele josiții zilnice. Admirația și dragostea curată ce aducem eroilor sufletului nostru românesc este asemenea cu fiorul ce ni-l inspiră taina cea mare a necuprinsului, și nu e alt sentiment mai nobil și nici nu poate fi decât dragostea pentru ceea ce este mai presus decât noi.

Și Gheorghe Lazar, dela nașterea căruia să înplinesc 130 ani, este cu adevărat unul dintre cei mai mari bărbați ai neamului nostru; el face parte din

șirul acelor eroi, cari sânt factorii de căpetenie a transformărilor din sânul societăților. În Gheorghe Lazar să reasumă o epocă întreagă, dela el pornesc îndrumările cele bune și cuminți pentru viața noastră intelectuală, el este slujitorul credincios al muncii, căci prin muncă să câștigă desăvârșirea sufletească, prin ea să înlătură haina, care întunecă înțelesul adevărat al vieții; prin ea ajunge la pătrunderea realității, până în adâncul ei și ea îl ridică până la înțelegerea ideilor vecinice. „Cel lenș, zicea el, nu s'au născut să vieze și să trăiască, ci să putrezească și să peară încă viețuind; de să naște sărac, el gândește să se sfârșască cerșitoriu; nu e nici un folos, nici moșie patriei, nici neamului său, nici lui însuși, și pentru unii ca aceștia s'au obicinuit oamenii cei bărbați a zice că mai bine să fie mort decât viu; că de ce treabă este așa viață? Pentrucă soarele, luna și toate făpturile lui Dumnezeu

oare cătră ce ne învață cu neîncetatele umblări și mișcările sale, de nu cătră indeletnicirea noastră cea de pururea? Viața întreagă a apostolului nostru a fost o luptă continuă, o luptă pentru a netezi calea culturii adevărate românești; el este acela, care oable a făcut căile spre realizarea visului neîmplinit.

Născut din țărani săraci, ajunge cu sprijinul sasului Bruckenthal să-și desrobească sufletul din cătușele întunerecului în care tânjuau frații lui; pleacă departe, în orașul împăratului unde ascultă cu multă râvnă învățăturile înalte ale filozofului Kant, dar nu se ferește nici de espunerile adevărilor religiei pozitive. Aici își câștigă numele de mare învățat; nume care îndrăzuise să să pripășească chiar și prin saloanele luxoase împărătești, să să înalță pe treptele tronului, deșteptând în sufletul împăratului dorința de a vedea pe fiul acela de cioban, care uimi prin răspunsurile sale pe toți profesorii. Și iată că într-o zi fiul acela de cioban îi bate la ușă, și împăratul surprins de figura luminoasă și ochii scânteitori de o putere uimitoare îl primește cu cea mai mare pretenie, îi laudă talentele și-i făgăduiește prea grațiosul său sprijin. „Lazar oțelit la minte, cu sufletul luminat de cele mai înalte idealuri omenesti, se pogoară la Sibiu spre a lumina dela catedră pe cei cari voiesc să devină lumina satelor, iar dela amvon pe toți credincioșii. El devine aici predicatorul și luminătorul cel înțelept al neamului, dar soartea, căci sinceritatea, caracteristica de frunte a vitejilor sufletești nu lasă să facă tranzacțiuni cu soarta, îi este dușmană. Iubrea curată a adevărului îi câștigă ura episcopului Moga și a sfetnicilor lui, cari vedeau în candidații de preoți numai niște izvoară de venit și cari pretindeau dela profesorul Lazar, ca să pregătească pe „candidații nepregătiți“ cât mai ingrabă, căci sătenii le bat strașnic la ușă. Lazar cunoscând materialul din care să recrutează preoții, văzând pe de o parte pripa sătenilor, pe de altă oblicind nepăsarea celor din frunte se adresează unor reclamanți, cari veniseră pelângă recomandarea episcopului, să ceară diploma de teolog pe seama alesului lor, cu următoarele cuvinte.

„Auziți, oameni buni! D-Voastră-mi aduceți în școală numai niște bucheri, bușteni întunecați, și-mi cereți să-i liberez mai curând, fie și mai neciopliți. Apoi, bunii mei creștini! D-Voastră știți, că preotul este făclia, care trebuie să lumineze pe om în toate căile sale, la el alergăm ca să ne aline durerile sufletești; el trebuie să ne îndulcească amărăciunile vieții din lumea aceasta. Dară ca să fie un preot astfel, trebuie să fie om luminat, și lumina numai prin învățatură să poate dobândi. Așa, dragii mei, dacă sunteți creștini buni, lăsați să învețe carte cum să cade pe oamenii, cari voiți să-i aveți preoți cu suflet și cu inimă; și nu trimeteți la Vlădică să popească numai niște vite necuvântătoare“.

Fapta aceasta „îndrăzneată“ alui Gheorghe Lazar fu timbrată de prea liberală, iar ițele intrigei să întinseră până sub tronul de purpură a împăratului, dușman neîmpăcat al oricărui liberalism. Consecvența

insă să ivi mai în urmă, anume, când Lazar îndrăzni să aspire la mitra episcopescă dela Arad. Patriarhul dela Carlovăț, care primise poruncă mai înaltă să aibă grijă, ce fel de om pune în direcția dela Arad, nu candidă pe Lazar pe temeiul liberalismului imputat. După acest succes al cabalei urâte urmă altă încercare supărătoare, care îl hotări să părăsească Sibiuul și să treacă la Brașov. Aici face cunoștință cu boerul Bărcănescul, cumnatul lui Dimitrie Ghica, care-l ia ca dascăl pelângă copiii săi și-l duce în București. Sinceritatea lui limpede și curată, care însufletește munca, care însă să consideră de prea primejdioasă în jurul domnilor încoronăți, îl duce cătră ținta cea mare și sfântă: deșteptarea neamului și pregătirea vremurilor mai bune. Pentru adevăr sacrifică tot, el nu se poate împăca cu iluzii și chimere nici chiar atunci, când ele par necesare vieții. Întunerecul e mincună, iar minciuna e moarte. Cum vom putea întemeia oare viitorul neamului pe întunecet?

Întrearea lui Lazar în România să poate asemăna cu raza curată a dimineații, care trezește și întărește, care schimbă întreaga fire. Nădejdea răsare, nădejdea aceea, care nu moare nicicând, chiar și în tovarășia durerilor grele. Lazar cu mintea și inima sa deschisă, cu sufletul închinat spre speculațiunea pentru faptă, cu senzibilitatea dureros de ascuțită, cu puterea lui de viziune, cu avânturile mari ale imaginației, cu entuziasmul moral devine un adevărat profet al neamului, apostolul învățăturilor mântuitoare. Și el putea zice cu Mântuitorul, că celce însătoșază să vină la mine și eu îi voi da apă vie să bea. Lecțiile lui dela sfântul Sava „zgoduiau, cuceriau și întăreau; zi de zi să propovăduia uceniciiilor nobila obârșie romană și toate datoriile ce rezultă dintrânsa; zilnic să alăturau jalnicile și umilile împrejurări ale timpului de față cu toată mărețta strălucire a unui trecut fără păreche“ (Iorga). Toate lucrurile pe care alții nu puteau să le exprime își găseau glas în Lazar; ceea ce mulțimea simțea confus, presimțea dar nu putea să spună articulat el spunea limpede, mintea lui clară și pătrunzătoare știa să dea viață gândului obscur al unei epoce întregi, știa să exprime într-o simplă formulă toate dorințele ce bântuiau sufletul oamenilor, știa să scoată la lumină toate aspirațiile generației care căuta la el cu o curată admirație. Toți ceice erau în stare să cugete, să simțescă găseau în glasul lui exprimată partea cea mai adâncă și adevărată a sufletului lor. Dar când activitatea lui era să se apropie de apogeu, glasul lui să acoperi de zgomot infernal, de o ferbere ameteitoare, de zângănitul săbiilor și pocnetul puștilor ale eteriștilor greci. E vorba de răscoala din 1821 pe care Lazar o zugrăvia astfel: „Iată a început a fuma muniții, izvoarele ascund văjăitul apelor, râurile, gârlele, bălțile, lacurile până și Marea vedeți cum să invălesc toate cu plapăma negurilor“.

Școlarii fug în toate părțile, se împrăstie ca puii de potârnicie și el, oratorul cel mare, rămâne singur cu o durere și amărăciune mare în suflet, care-l apropie

de amurgul întunecos al vieții. Da, pe el nu-l mai așteaptă de aici înainte fără noapte, tăcere. Degeaba umblă în dreapta și în stânga pela boeri și vlădici, ca să-i înlesnească deschiderea școlii, pentru el nu să mai deschide decât doar poarta vămii și a gropniții. Un singur dor îi mai înfioară și mai încălzește inima, un singur gând îi mai luminează sufletul, să se întoarcă acasă la frații lui de pe marginea Oltului, despre cari știuse odată atât de frumos și atât de limpede să scrie în cartea sa întocmită pe sâmba poporului. Foarte îndușător scrie dl Iorga despre întoarcerea lui Lazăr „între aceia din mijlocul cărora îi plecase marele avânt spre învățătură, marea pornire de a face bine neamului printr'ansa" . . . „La 19 Iunie să dădea pașaport lui Gheorghe Lazăr, profesor românesc, și la 11 Iulie st. n. el intră în carantina dela Turnu-Roș cu fratele său Lazăr Oanea, care venise să-l ia acasă, ridicându-l din căsuța lui dela Târgul-de-afară unde zăcea acuma. Eliad, Maiorescu, Tell veniseră să petreacă pe celce nu era să se mai întoarcă. În căruța el se ridică deodată ca într'un amvon, și amintindu-și de darul său bisericesc, el făcu cruce în cele patru colțuri ale văzduhului și, cu mâna lui slabă, ce nu era să mai ție condeiul, el biuecuvântă astfel viitorul culturii românești în cuprinsul țării sălbătăcite și oarbe".* Ajuns în Avrig zăcu în casa fratelui iubitor, unde văzându-se aproape de moarte își compuse cunoscutele versuri care să află pe poatra dela căpătâi. Dar vara cu lumina ei caldă trecu și toamna cu vânturile ei răcoroase care despoaie natura de podoaba sa, îl doboară și pe el ca pe o frunză veștedă la pământ. Da, Lazar intră în gropnița scundă și rece „dar nu fără să lase și moștenitori ai gândului său celui mare, fără să lase, la intrarea lui în mormântul îngust delângă biata biserică a iobagilor, dungi de lumină mare, care nu s'a stins și nici că să va stinge".

N. P.

La nașterea Domnului.....

Răsărit'a lumii lumina cunoștinții

Mai bine de nouăsprezece veacuri s'au străcurat în noianul vecinicii, de când s'a pus temelia adevăratei vieți creștinești, sigilându-să pentru totdeauna soartea neamului omenesc pe acest pământ, prin nașterea Mântuitorului Cristos. Întruparea Fiului lui Dumnezeu din fecioara Maria va rămânea pentru toate timpurile, unul din acele rari evenimente, în urma cărora credința noastră în atotputernicia lui Dumnezeu și a îngrijirii Sale părintești față de oameni câștigă un sprijin puternic. Venirea în lume a unui mântuitor și regenerat al omenirii, în care să încuibase germenul decadenței morale, era simțită ca o necesitate, căci o scurtă privire asupra timpului dinaintea venirii Mântuitorului Cristos ne încredințază pe deplin, că pe atunci omenirea să afla într'o stare

rea și vrednică de plâns. Nu era în sufletul oamenilor nici o rază de lumină, care să-i îndrepteze spre cele adevărate și să-i încălzească spre cele bune și folositoare. Nu era în inima lor nici un grăunte de adevăr și dreptate, după care să-i îndrepteze pașii vieții și le lipsia acea mângăiere și liniște sufletească, de care să împărtășesc inimile noastre, ascultând și urmând învățăturilor, pe care Mântuitorul lumii ni le-a lăsat ca o scumpă moștenire pentru binele și fericirea noastră. De mult trecuse acel timp, când omul cel dintâi trăia în deplină mulțămire și fericire, alături de creatorul său, împărtășindu-să de grația Lui, ce ca un izvor nesecat de multe și mari bunătăți să revărsa asupra lui. Păcatul neascultării însă îl făcu să cadă în disgrăție, rupând legătura dragostii dintre el și creator și ca urmare izvorul fericirii lui începă a seca. Neștiința și întunecul minții să lăsaseră acum ca o ceață groasă asupra omenirii, formând părete despărțitor între ea și Dumnezeu; și numai puțini, foarte puțini sănt aceia în inima cărora să mai ascundea o rază slabă de nădejde a unor vremuri mai bune. Inimile tuturoră fură cuprinse în această stare de o desperare fără margini, care cu atât mai nesuferită le făcea viața și traiul zilnic. O umbră neagră ștersese și cea din urmă amintire a acelei vieți fericite, de care să împărtășise omul cel dintâi, și din care — prin sine însuș — ajunsese la marginea prăpăstiei peirii și a desnădăjduirii. Grea a fost pedeapsa pentru neascultarea și călcarea poruncii lui Dumnezeu și nu numai pentru Adam și Eva, ci și pentru toți următorii lor de sute și mii de ani. Și aceasta pentruca în acest timp lung oamenii înșiși să simțască greutatea păcatului, să se pocăiască și iarăș ei înșiși să doriască intrarea de nou în grația divină și inoirea legăturii lor cu Dumnezeu. După un timp destul de lung bunătatea și îndurarea lui Dumnezeu încep a sufla ca un vânt, ce împrăștie norii, străbătând cu toată puterea în mijlocul aceluși chaos, în care se frământau sufletele oamenilor. În starea desperată, în care se aflau ei înainte de răsărirea aceluși soare luminos, care avea să cuprindă cu razele sale întunecul și să alunge neștiința, să deșteaptă în ei dorința după o viață mai bună, care să-i aducă mângăiere, bucurie, liniște sufletească și ușurarea greutăților. Și iată, că în așteptarea lor cea mare „plinindu-să timpul" într'o peșteră dela marginea Vitleemului să ivește „soarele dreptății", care avea să lumineze mintea și să încălzească inimile oamenilor spre adevărata cunoaștere de Dumnezeu. Din fecioara Maria, în condițiuni de tot modeste într'o iesle a dobitoacelor, să naște acel mare împărat, care — îmbrăcat cu putere de sus — avea să zdrobiască puterea satanei, care pusese stăpânire asupra omului ținându-l ferecat de stâlpul neștiinței și al necunoașterii de sine, și să-i deschidă porțile mântuirii și a împăcării lui cu Dumnezeu. Și acest mare împărat, care pace a adus pe pământ, nu în purpură și vison a venit îmbrăcat, ci în haina sărăciei și a umilinței; el n'a venit să im-

* N. Iorga. Istoria literaturii v. II.

pună prin forma esterioră, ci prin darul și puterea dumnezeirii, cu care era înzestrat, căci scopul Lui nu era a cuceri cetăți, a cuprinde bunuri materiale, a întemeia vre-o împărăție lumească. ci a face să reinvieze în inimile oamenilor acel grăunte amorfizat al cunoștinții de Dumnezeu și al împărăției sale, în lipsa căruia viața era atât de grea și nesigură, iar traiul atât de amar. El a venit să aducă pace și liniște, lumină și adevăr, dragoste și înmângiere.

Deodată cu venirea în lume a Mântuitorului Cristos să deschid ochii sufletești ai oamenilor; iar razele întăritoare ale Duhului Sfânt pătrund adânc în inimile lor povățuindu-i pe calea cea nouă, care avea să-i conducă spre izvorul fericirii vecinice. Venirea Lui face a incolți sămânța dragostei de Dumnezeu și de aproapele, care de aci înainte avea să devină motorul faptelor „prin cari să să preamărească Tatăl din ceruri”. Și pentru a să arăta divinitatea evenimentului, ce astăzi îl sărbătorim, îngerii din ceruri se coborâră deasupra peșterii, în care înfășat în scutece cel mai mare împărat primia prinosisul lor de laudă și preamărire prin imnul: „Mărire într-o cea de sus lui Dumnezeu, și pe pământ pace între oameni bunăvoire”. Iar niște păstori, cari își pășteau oile în apropierea Vitleemului, pătruși de un ce tainic la auzul cântărilor îngerești, se grăbiră înspre peșteră, ca la picioarele celui ce avea să izbăvească neamul omenesc din robia diavolului să-și depună partea lor de venerațiune. Din depărtare sosiră și cei 3 filozofi, conduși de steaua ce li să arătase pe cer ca vesti-toarea unui rar eveniment și ajungând la lăcașul, în care să născuse Mântuitorul, se prosternură înaintea Lui închinându-se și depunând bogate daruri: aur și tămâie și smirnă, ca un tribut ce să cuvine unui mare împărat. Și când vestea nașterii pătrunse mai adânc în popor, venit-a mulțime mare de oameni, să vadă pe mult așteptatul Mesia și să i-se închine. O bucurie mare cuprinsese inimile tuturor; căci astăzi s'a împlinit ceea ce cu sute de ani înainte să pro-rocise din partea așezilor lui Dumnezeu, astăzi s'a arătat în toată splendoarea ei dragostea și îndurarea Tatălui ceresc față de omenire, astăzi s'a făcut mântuire neamului omenesc. Îngerii în ceruri saltă de bucurie, oamenii pe pământ prăznuiesc ziua nașterii Mântuitorului Cristos, dând mulțămintă lui Dumnezeu pentru darul și binecuvântarea Sa, cu care i-a învrednicit....

Și în această zi sfântă să cuvine a-ne prosterne și noi cu pietate și reverință înaintea împăratului păcii, care azi în peștera Vitleemului s'a născut pentru noi și a noastră mântuire rugându-L să ne îndrepteze pașii pe calea, ce singur ne-a deschis-o prin intruparea Sa și să ne trimită de sus darul și binecuvântarea Sa, ca întăriți cu Duhul să ne putem împlini datorințele de păstori adevărați și credincioși fii ai bisericii Sale, arătându-ne astfel vrednici de bunătățile de care astăzi ne-am împărtășit din mila și darul Părintelului ceresc.

Nicolae Chioaban, preot în lam

În Maramureș

Schiță de călătorie —

I.

La Năsăud. Străzile cutreerate în dragă voe de cetele studenților gălăgioși, de astădată sânt monotone și pustii. Suntem deja în Iulie. Inteligența noastră își petrece timpul la băile apropiate dela Sângeorgiul-român, dela „Sângerz”; câți vor mai fi rămas pe acasă, sânt parte la „Berărie”, parte la hotelurile cari poartă numirile așa de scumpe nouă și așa de glorioase de „Grivița” și „Rahova”.

Catră centrul sătulețului, pe care fudulia năsăudeană îl numește „opid”, zărim o clădire mare și impozantă, zidită cu mult gust dar mai cu samă cu multe jertfe și cu multă însuflețire. E gimnaziul român, unicul lăcaș de lumină în aceste părți, până departe la Blaj și la Beiuș. E școala care a dat neamului românesc pe acel neîntrecut cântăreț în graiul neaoș românesc, care e *George Coșbuc*. În apropiere să află biserica unită cu 2 turnuri; cea neunită e sălășluită într-o odă mică a fondurilor grănițarești, în carea servea până de curând cunoscutul nostru filozof dl *Gregorin Pletosu*, fost profesor și catehet, de prezent protopresbiter al Bistriței, iar acuma va sluji la tot euzul dl *A. Bena*, cunoscutul compozitor și actualul profesor de muzică.

Până la „Podul Bisericei”, lângă care e situată și reședința vicariatului unit al Rodnei, care-și are sediul aici, să pare că Năsăudul e al nostru. Dincolo mai avem biserica unită, hotelul „Grivița”, banca „Mercur” și o prăvălie cu firmă și nume românesc. Aici e piața unde-și desfac mărfurile țărani și negustori de departe, de pela Rodna lui Petru Rareș, de prin Maramureșul lui Bogdan și Dragoș și dinjos dela Bistrița săsească. Firme străine ca „Pollak”, „Rosenfeld”, „Apfel” îți anunță și aici însă pe soții înainte trimiși a aceluï povoiu distrugător, căruia i-a succes să prefacă atâtea ținuturi odinioară binecuvântate, ca Maramureșul, Galiția, Bucovina, Moldova și guverna-mentele rusești Basarabia, Cherson și Podolia într-o Palestină europeană. În imediata apropiere a Năsăudului dealtecum aflăm o întreagă colonie de Jidani, numită oficios „Entrádám” cu primărie și antistie comunală aparte. De aici se vor lăși apoi în mod sistematic pe valea Someșului în sus, până se vor împreuna cu confrății lor dela Vatra-Dornei și din Moldova de sus. Și nu să face nimic aici, unde ar putea să se facă multe, înăbușind pentru un moment urile și gălăciile și propovăduind cu puteri unite cuvântul care ar fi bine primit de acel popor docil și plin de însuflețire, doritor de propășire și bunăstare. Aceeași stare, aceeași acaparare sistematică a moșiilor românești de mâni străine, jidovești, aceeași nepăsare din partea inteligenței noastre, o vom afla până sus, unde ultimele rămășițe de Români se pierd între frații noștri de suferințe din Maramureș, între Ruteni.

Pe cursul Someșului în jos. Dealungul drumului comitatens duce linia terată, „carul de fier” până departe spre apus-miazăzi, la Cluj, și cu încunjur pela Beclean la Bistriță. Drumul, e încunjurat de sămănături frumoase și bogate de cucuruz, ici-colea vezi chiar și holde de grâu, lanuri bogate care nu le poți întâlni până aici pe valea Someșului, carea să pare că aici iese dintre zidurile puternice de munți ce o ținură încătușată atâta cale. Noi însă vom părăsi cursul Someșului, urmând de aici calea pelângă un mic afluent al său, pelângă Sălăuța.

Împăratul Iosif II. în călătoriile sale a cercetat și ținuturile acestea, a auzit vorba dulce și clară a țaranului nostru, a *ostașilor săi* din regimentul al II-lea de graniță, admirați mai târziu și de marele Napoleon. Învățatul împărat a recunoscut, neavând lipsă de atâtea aprofundări filologice, originea măreață a acestor fii rămași orfani în creeri munților și plin de admirație față de acești coloni traco-romani, luându-și pentru totdeauna rămas bun dela aceste locuri, a exprimat memorabilele cuvinte: *Salve Romuli parva nepos!* -- Adio, mică nepoată a lui Romulus! — Și întru aducerea aminte de aceste cuvinte rostite de un împărat luminat, 4 dintre cele 45 comune grănițarești au luat ca nume topografice câte unul dintre aceste cuvinte.

Satul următor e *Salva*. Biserica unită și casa parohială sânt clădiri frumoase, școala confesională e puțin cam dărăpănată și prea puțin îngrijită față de școala de stat, care e un adevărat palat. În intravilanul comunei drumul care conduce deja dela Rodua pelângă Someș să bifurcă. Un ram duce mai departe pelângă Someș la Beclean, celalalt duce însă pe Sălăuța în sus, spre miază-noapte, la Hordău, Telciu, Romuli și până la Seliște în Maramureș. Noi vom urma calea din urmă.

Îngustă, „măncată” cum să zice pe acolo, de roatele carălor încărcate cu povară, calea aceasta, mai cu samă între Hordău și Telciu, dela cotituri și când trebuie să dai drum carălor ce-ți vin în față, te amenință să cazi cu tot cu trăsura de pe malul înalt în Sălăuța ce curge pe alocurea năpraznică și nebună. În timpul din urmă s'a votat, zice-să, din venitul pădurilor grănițarești o jumătate milion de coroane pentru repararea acestui drum, pe care să transpoartă podoaba pădurilor noastre seculare la gara dela Salva, dela fabricile de cherestea „Besztercze-Naszódi faipar-résztársaság” (reprezentată prin: *Biach und Bayerndorf*) și prin alta a fraților *Neuberger*.

În cale întâlnești grupe de câte 3--4 cară, care transpoartă scândurile către gara Salvei. Mărtoagele slabe trebuie să fie ajutate din răspuțeri ca să poată răzbi mai cu samă la urcușuri, ca să câștige stăpânului pânea și loruși nutrețul, câștigat în adevăr de om și de cal cu sudoarea feței. Cei dintr'o grupă se ajută împrumutat pânăce răzbat la înălțime. Căraușii sânt de două feluri, de omenie și obraznici. Cei obraz-

nici, cari nu-ți dau drum, până nu fac cunoștință cu loviturile de zbici ale lui badea Augustin dela Năsăud — groaza lor — poartă cărlionți și tichie pe cap; celalalți pe cari badea Augustin îi salută cu respect și pare cu evlavie, sânt știuții noștri, cu plete lungi, moldovenești, cu ochii albaștri visători, Români din Maramureș, Moroșeni.

— De unde ești bădiță?

— Dela Borșa, coconașule!

— Cum o mai duceți pe-acolo?

— Ia așa! Trăim și noi cum putem! Da D-Voastră până unde?

— La Sighet!

— Să umblați sănătoși.

— Mulțămim D-tale!

(Urmează)

Predică la »Anul nou«

Iubiților creștini!

Prea bunul Dumnezeu ne-a învrednicit să ajungem această sărbătoare de bucurie. Azi credincioșii se întâmpină unii pe alții cu bucurie poftindu-și: „An nou fericit”.

Cu tot dreptul foarte fericiți ar trebui să ne simțim pe lumea aceasta, căci pentru aceea a făcut Dumnezeu pe om și l-a pus „stăpân peste toate cele bune câte a făcut”, ca folosindu-se de toate cele bune ale lui Dumnezeu să se îndulcească de fericirea pământescă.

Cu toate însă că urechile noastre se destătează de glasurile vesele de: „An nou fericit”, dacă cu mintea noastră ne străduim a scruta și a prețui viața și faptele creștinilor din anul ce ne părăsi, cu inima îndurerată cu părintele vostru sufletesc trebuie să vă spun, că viața creștinilor din anul ce ne părăsi n'a fost tocmai fericită, pentrucă am auzit plânsetele și vaietele soției și ale copilașilor omului bețiv; am văzut cu ochii și m-am cutremurat de sărăcia și foamea în care se chinne familia bețivului. Am auzit hulele, blăstămele și vaietele celorce mânia și dușmănia înfocată l-a aruncat în valurile proceselor; apoi m-am cutremurat văzând cum spes-le proceselor scot pe ceice au fost cuprinși de dușmănie din averile strămoșești și le pun în mână bătul sărăciei.

Am văzut părinți vărsând lacrimi amare pentru faptele rele ale fiilor rătăciți; am auzit vaietele și blăstămele celorce furii și tâlharii le-au răpit sudoarea și dulceața bunătăților agonisite.

Ce poate fi pricina că noi nu ne împărtășim de toată fericirea pământescă?

Au doară Dumnezeu n-a descoperit și n-a învățat pe om, cum trebuie să se folosească de bunătățile lumii, ca să fie fericit?

Ba da, preabunul Dumnezeu prin dragostea nemărginită a vestit prin însuș Fiul său Isus Cristos că să poate de lămurit voea sa cea sântă; apoi prin pil-

dele luminate ne-a arătat prea luminat calea fericirii, atât a celei pământești cât și a celei cerești.

Deci ce poate fi pricina lipsei de fericire?

Ca un părinte sufletește ce port o inimă pătrunsă de iubire cătră voi, iubiții mei fii sufletești, și nutresc cea mai ferbinte dorință de a vă vedea pe toți fericiți, după multă chibzuire am aflat, că lipsa de *cumpătare și înfrânare* în întocmirea vieții este pricina trailului greu și a lipsei de fericire.

Pe cât îmi este cu putință, în cele următoare mă nuzesc să înțelegeți și voi că lipsa de cumpătare și înfrânare este pricina nefericirii. Fiți cu băgare de seamă!

Sfântul părinte Ioan Gură-de-aur vorbind despre cumpătare zice: „Precum corabia cea ușor încărcată străbate mai cu ușurință valurile mării, iar cea prea încărcată să cufundă și marea o înghite, așa cumpătarea ajută mintea să străbată mai lesne marea vieții și să privească cele cerești“ (Omil. I. la Fac.)

Înțelepciunea prea aleasă a s. părinte seamănă viața noastră în această lume a valurilor turbate a dezmierdărilor și a păcatelor cu soarta corăbiei ce să leagănă deasupra valurilor mării.

Mare, minunată asemănare și adevăr este aceasta, căci precum marea prin valurile ei turbate de viforul cel puternic înghite corabia, astfel și valurile turbate de viforul vieții cei păcătoase și fărădelege înghit nu numai trupul cel necumpătat, ci robesc pe vecie, în focul cel nestâns al iadului și sufletul.

Adam și Eva, deși stăpâni peste toată fericirea, lipsiți fiind de armele înfrânării și a cumpătării, se lasă a fi răpiți de valurile trufiei, ispitei diavolești și, călcând porunca dumnezească, păcatul îi înghite, fericirea îi părăsește și locul ei îl ia sudoarea feții, chinurile trupului și a sufletului.

Diavolul, dușmanul cel neîmpăcat și neadormit al omului, nu numai pe oamenii cei dintâi i-a ispitit, ci mai vârtos în zilele de acum prin feluritele ispite se trudește să amăgească pe oameni, ca să-i depărteze dela fața și voea cea sfântă a lui Dumnezeu și să-i facă să rătăcească pe căile diavolești, care lipsesc pe om de fericirea cerului și a pământului.

Și dacă azi nu se mai ivește în chipul șarpelui și a mărului, apoi se îmbie creștinului în mii de chipuri, care la întâia privire apar nevinovate și plăcute, iar după amăgire amare și omorătoare de viață vremelnică și vecinică.

Ici vedem pe diavolul în chipul răchiei, îmbiindu-se oamenilor la început cu sfială și cu neplăcută, mai apoi cu puterea-i amăgitoare atâta simțurile, făcând pe om să o simțască ca înveselitoare și alina-toare de dureri, năcazuri și osteneli.

Simțurile omului turbate și înfocate de puterea rachiului diavolesc să apînd din ce în ce mai mult spre pofta gustării rachiului pânăce să prefacă în patimă, iar patima beției inveninează trupul și turbură mintea omului care a îndrăgit răchia.

Patima beției dupăce prinde rădăcini din ce în ce mai adânci în trupul omului, ca o fiară sălbatică

să năpustește asupra podoabei sufletului, adevă asupra minții și a inimii și atâțând pornirile și cugetele diavolești, sădite de otrava rachiului, îl fac slugă ne-trebnică păcatelor celor mai îngrozitoare.

Răchia diavolească aruncă pe sluga sa în mociroa desfrânării cei mai spurcate, îl face răpitorul cel mai sălbatic al bunurilor pământești ale deaproapelui îndemnându-l la jăfuiri, spargerii și tâlhării; apoi ce e mai îngrozitor, îi face chiar răpitorul pâinii, hranei și a îmbrăcăminteii copilașilor săi, lăsând în urmă-i vaietele îngrozitoare ale foametei.

Diavolul pune în mâna bețivului cuțitul mâniei diavolești și-l înfige în inima călătorilor, a prietenilor și a fraților; iar adeseori bețivul pierzându-și cu desăvârșire mintea înfige cuțitul chiar în părinți, soție și în copilașii săi.

Spitalele nebunilor și temnițele ucigașilor gem de nefericiții, pe cari numai și numai patima beției i-a aruncat în groaznica nefericire.

Iar ceice numai de jumătate au îndrăgit patima beției și de cari, durere, sânt foarte mulți, diavolul prin otrava răchiei le vestejește sănătatea și le rănește trupul cu cele mai scârboase morburii, care sug puterea de viață nu numai a celui ticăloșit, ci, mai groaznic decât focul care nu poate străbate în pământ ca să arză și rădăcina pomului cuprins de flacără, străbate și-și lasă veninul în rodul pântecelui celui bețiv, sugând puterea de viață și frumșeta copilașilor, cari ca florile prea timpurii de primăvară ce să vestejesc de puterea gerului târziu și neașteptat: astfel și copiii bețivului să vestejesc de otrava plămădită în ei de tatăl bețiv, și în floarea vieții se stâng.

Averile câștigate cu cruntă sudoare, apărate în vremuri de grea urgie cu piepturile și brațele vitejilor strămoși și părinți ai noștri, patima beției cu surorile ei lenea și fala le risipesc și le înstrăinează în mâinile străinilor.

Pizma și ura încă amărăsc trailul și răpesc fericirea omului.

Pizma și ura vicleanului diavol a răpit fericirea lui Adam și a Evei.

Dragostea cea nemărginită a lui Dumnezeu însă s'a îndurat spre cei obidiți și prin jertfirea însuș Fiului Isus a ridicat osânda strămoșască.

Isus ne-a vestit adevărul ceresc: „Să iubești pe deaproapele tău ca pe tine însuși“.

Acest adevăr ceresc, înțelepciunea dumnezească a lui Isus prin pildele mărețe ni l-a lămurit luminat, ca toți să înțelegem, că în viața noastră de toate zilele cum să împlinim această poruncă și ca dovadă că toți o înțelegem, este judecata obștească: „Ce ție nu-ți place, altuia nu face“.

Și cu toate acestea ce vedem?

Vedem că sămânța pizmei și a urei aruncată între oameni de vicleanul diavol încolțește, prinde rădăcini; dușmănia să lătește între oameni, și adeseori ne cutrămurăm de faptele groaznice ale dușmăniei, care răpesc și nimicesc fericirea pământească și cerească a omului.

Bogații întreolaltă și îndeosebi își arată ura asupritoare asupra săracilor; iar în săraci clocotește ura împotriva bogaților.

Înțelepții se pizmuesc întreolaltă, fără ca măcar să se gândească, că timpul și puterea prăpădită pentru nutrirea dușmăniei mai bine să o folosească pentruca cu lumina minții lor să lumineze pe cei neînțelepți.

Îndeosebi la noi românii pizma și ura au prins rădăcini foarte adânci, așa că n'are ochi să se vadă frate pe frate. Cu toate că în fiecare zi rostim în rugăciunea Domnului: „Și ne iartă nouă greșelile noastre precum și noi ertăm greșiților noștri“ — la cea mai mică greșală a deaproapelui nostru încolțește sămânța pizmei diavolești și în loc să ne gândim la „Atotputernicul Isus“, care a răspuns tiranilor săi: „Doamne iartă-te lor că nu știu ce fac“ — zic în loc să ertăm și noi, se întărită lina contra părintelui, frate contra fratelui, prieten contra prietenului și începem îndată cu procese.

Zile, luni și chiar ani de-a rândul le petrec oamenii pela ușile judecătoriilor și advocațiilor. Banii agonisiți cu multă trudă și averile strămoșești, dușmănia le jertfește din belșug speselor procesuale și atât de selbatică este dușmănia uneori, încât mai dela toți auzim: „Să știu că nu capăt nimic, numai să-i facă avocatul spese să-l doară“. În cel desnădăjduit diavolul aprinde mânia și-l mână de talie moșia, fură vita, aprinde nărețul și adeseori înfige cuțitul în inima contrarului care l-a adus la sapă de lemn.

Iată care este slârșitul dușmăniei! Zile, luni și ani în năcaz și frică, prăpădirea averii, a omeniei și pierzarea sufletului.

La nici o națiune nu sânt atâtea procese și dușmăni ca la neamul nostru românesc.

Ce poate fi pricina că nefericitul creștin fără împotrivire s'a aruncat în brațele beției și s'a lăsat aprins de mânia urei diavolești?

Lipsa de cumpătare și de înfrânare!

Dacă creștinul la cea dintâi ispită diavolească se înarma cu virtutea *cumpătării* și a *înfrânării*, pe care prin rugăciune fierbinte le primește creștinul cu prisosință din: „visteria cerescului Părinte“, atunci diavolul nu ș-ar fi ajuns mișelescul scop.

Căci precum valurile mării cu puterea lor uriașă, deși nimicesc puternicile corăbii; cu toate că cu puteri întreite să izbesc de „Muntele de stâncă“ din mijlocul mării, totuș neputincioasă să dovedește uriașa putere a valurilor.

Astfel și creștinul care în toate împrejurările vieții înțelepțește întrebuințază aceste două arme creștinești bine învingătoare, asemenea „Muntelui de stâncă“, neatins rămâne de încercările valurilor ispitelor diavolești și cu mândrie vestește tuturor, dar îndeosebi prin roadele vieții sale dovedește, că *cumpătarea* și *înfrânarea* luminează mintea omului și-l povățuesc pe calea adevărului lui Isus, întru care este fericire lină și senină nu numai a bunătăților pământești, ci îndeosebi fericirea vieții cerești, celei vecinice.

Cumpătarea și înfrânarea sânt cuibul păcii, a

dragostei și a buneînțelegeri și: „Ce este mai frumos și mai plăcut decât a locui frații împreună?“

Deci, iubitorilor! bine să cugetați asupra celor auzite azi și am toată nădejdea că veți găsi în satul nostru *pilde vii*, adecă oameni cari nefiind înarmați cu virtutea cumpătării și a înfrânării, s'au lăsat amăgiți de ispitele diavolești, care i-a dus la peire; apoi iarăș veți găsi *pilde vii* de creștini cari înarmați cu virtuțile cumpătării și a înfrânării se îndulesc de fericirea bunătăților pământești și au nădejdea fericirii cerești.

Părinților, nizuți-vă ca întreg duhul și trupul vostru să-l străbateți cu virtutea cumpătării și a înfrânării și sub a lor stăpânire, prin faptele vieții curate creștinești să vă oțeliți puterile, ca astfel să vă înaltați la darul de a fi copiii voștri măiestri adevărați ai cumpătării și înfrânării. Copiii voștri să aibă *pilde vii*, lumina înțelepciunii voastre să-i înarmeze împotriva tuturor ispitelor diavolești. Fiți ca acel împărat, care cu ochi vioi și înțelepți veghiază și se nizește, ca ostașii lui să aibă armele cele mai bune și mai desăvârșite, ca să respingă și să nimicească pe dușmanul răsvrăitor și să-ș îngrădească supușii cu darul păcii și al fericirii sigure.

Învățați-i să fugă de nefericirii pe cari ispitele diavolești i-a nimicit; dar cu atât mai vartos și mai adeseori să le aduceți aminte și să-i îndemnați să se apropie cu toată dragostea de ceice bine au folosit armele cumpătării și înfrânării, ca și prin sfaturile lor să se întărească în aceste virtuți.

Astfel cu toți nizuindu-ne să ne întărim în aceste virtuți, având și nutrind în inimile noastre nădejdea unui viitor mai fericit pentru neamul nostru — anul nou ce ne stă înainte să-l petrecem cu bine; iar la anul ce vine cu adevărat să urăm unii altora: „*An nou fericit!*“. Amin.

Iaz, la 16 Dec. 1909.

Ioan Popovici,
preot.

CONCURS

Pentru ocuparea postului de *conferențiar agricol al Asociațiunii* să publică concurs în următoarele condițiuni:

I. Conferențiarul agricol al Asociațiunii va avea să îndeplinească următoarele lucrări.

a) va avea să compună un program de activitate în înțelesul statutelor și în marginile mijloacelor de care dispune Asociațiunea pentru îmbunătățirea economică a poporului românesc din patrie;

b) va trebui să țină în despărțăminte Asociațiunii cursuri și prelegeri din toate ramurile agriculturii, stăruind mai ales pentru o îndrumare practică în ale economiei raționale;

c) va iniția și înființa, în comunele care ține prelegeri, însoțiri de tot felul, îndeosebi însoțiri de producțiune și valorizare, agenturi și biblioteci populare împărțind totodată cărți între popor;

d) va avea să scrie prelegeri model și broșuri

din domeniul agriculturii pentru biblioteca populară a „Asociațiunii“.

e) va ocupa și postul de econom al „Asociațiunii“.

II. Retribuția agronomului va fi:

a) salariu anual de K 2000 — plătit în rate în nare anticipative.

b) cu ocazia călătoriilor va primi o diurnă de K 6 și cheltuielile de drum (în tren bilet cl. II).

c) pentru broșurile care le va publica în „Biblioteca populară a Asociațiunii“ va primi, conform condițiilor stabilite, K 40 de coală tipărită.

III. Ceice vor să concureze la acest post au să înainteze comitetului central al Asociațiunii, Sibiu (strada Șaguna) până la 31 Mai nou 1910, următoarele:

a) certificat de botez în limba română;

b) certificatul școlilor secundare și agronomice pe care le-au terminat;

c) certificatele despre praxa ce-au făcut-o;

d) eventuale lucrări pe care le-au scris în domeniul agriculturii;

e) un memoriu în care să arete cum au de gând să lucreze în cadrele Asociațiunii, conform condițiilor stabilite în partea I, punct a) b) și c) din acest concurs;

f) O prelegere economică model scrisă în limba și pe înțelesul poporului. Subiectul și-l poate alege fiecare concurent din ramura economică pe care o cunoaște mai bine.

Agronomul să va angaja provizor cu începere dela 1 Iulie 1910.

Sibiu, 9 Decembrie 1909.

I. St. Șuluțiu m. p.
prezident.

Oct. C. Tăslăuanu m. p.
secretar.

Știri

Manuscris din veac. 16. Biblioteca Academiei Române a primit în dar un astfel de prețios manuscris; el cuprinde 150 fețe nepaginate, e o psaltire având titlul: Davidu prorocului și imperatorului cântecu. șederea întâia, cântecu întâi.

Publicațiuni oprite. Ministrul de interne și cel de comerț au oprit a intra în Ungaria cărțile: Politica Românilor din Ungaria în trecut, prezent și viitor; Calendarul Ligei pe anul 1910.

Remuneratia scriitorilor rusești. Decând Francezii au făcut ca lumea să cunoască literatura rusască, scriitorii ruși au venit cât să poată de bune. Tolstoi după scrierile sale ș-a asigurat un venit anual de 25.000 ruble (1 rublă = 260 coroane). Văduva lui Dostoievski a primit 75.000 pentru operele bărbatului ei. Andreiev Lonida primește 1000 ruble de fiecare coală tipărită. Gorkij încă câștigă foarte mult cu scrierile sale. Dar nici ziarștilor rusești nu le merge rău. Unii au venit anual de 75.000 ruble. Mencicov, dela Novovic Vrenja, are la an 50000 ruble.

Invitare. Corul vocal gr. ort. din Bozovicu arangiază Sâmbătă în 26 Decembrie 1909 (8 Ianuarie 1910) a doua zi de Crăciun un concert împreună cu teatru și joc în sala cea mare a otelului „Almajana“, la care sânt rugați a lua parte toți binevoitorii. Prețul locurilor: Locul I, adică primele 3 rânduri de scaune, 2 coroane. Locul II, următoarele rânduri de scaune, 1 coroană 20 fileri. Loc de stat 60 fileri de persoană. Începutul precis la 8 ore sara. Programul: a) Concertul: 1. G. Dima: „O ce veste“, cor bărbătesc. 2. G. Dima „Vivandiera“, cor bărbătesc. 3. G. Dima: „Înzădar alerg pământul“, cor bărbătesc. 4. C. Porumbescu: „Marșul cântăreșilor“, cor bărbătesc. 5. D. G. Kiriak: „Morarul“, cor mixt.

6. I. Vidu: „Coasa“, cor mixt. 7. I. Vidu: „Lugojana“, cor mixt. b) Teatrul: „Stugă la doi stăpâni“. Comedie în 2 acte de Zaharie Bârsean. Fiind de ajutat o reuniune culturală bisericească, rugăm a lua parte la aceasta petrecere sau a răscumpăra bilete de intrare. După producțiune urmează joc.

„Societatea română de cântări și muzică în Caransebeș“ aranjază în 31 Decembrie 1909 (13 Ianuarie 1910) în seara de Săn-Văsiu concert, la care se va preda și piesa teatrală „Soare cu ploacă“. După producțiune urmează dans. Invitări speciale se vor trimite. Comitetul.

După pomană. În comună Stupini, mai săptămâna trecută, a murit un econom fruntaș. După înmormântare s'a făcut pomană îndatinată, la care a luat parte și un atare I. Ardelean. Acesta atăta a băut, lăudând într-una pe mort și trăgând la masea, că a doua zi dimineața l-au aflat mort în grajd între bivoli. Medicul a constatat că moartea a provenit din beutura cea multă. Iată un teren, pe care intelectualii noștri ar avea destul să ucre înde nând poporul să se uite mai puțin în pahară. căci beutura în nici un caz nu e folositoare. Să poate însă că și unii intelectuali ar avea trebuință de astfel de poșete și atunci nu să poate nă fădui ca cel bolnav să fie doftorul altora!

O istorioară perziană. O regină își poștea un palat făcut tot din oase de pasere. Ea insistă pelângă soțul ei — regele — până atunci, până când acesta se învoi la aceasta și porunci paserilor, să și vină și astfel să să poată începe clădirea. Toate paserile zburară îndată la poruncă. Numai Gât-roșcat a întârziat. Regele foarte supărat îl intrabă despre cauza întârzierii sale. „Rege“ îi zice Gât-roșcat, „eu am zburat preste toată lumea și am numărat oamenii și muerile“. Asta plăcu regelui și îi zise: „Un lucru bun ai făcut. Dar care sânt mai mulți, oamenii sau muerile?“. „Mueri sânt de doauăori mai multe“, răspunde paserea. Regele se supără foc că Gât-roșcat a aflat altcum decum au aflat slujitorii lui și așa porunci, pe el să-l omoară mai întâi. „Ce pot eu face“, să tângui paserea, „dacă slujitorii tăi nu au numărat bine. Eu am numărat la mueri și pe toți oamenii accia, cu cari fac muerile ce vreau ele“. Acum pricepu regele, că aceasta este o învățătură pentru el și așa opri numai decât clădirea, începută la dorința reginei, și puse toate paserile în libertate.

Cronica literară și culturală

Înregistrăm cu adâncă măhnire și sinceră întristare moartea neașteptată a unor publiciști valoroși dela noi: Ioan Russu-Șirianu și Demetriu Marcu. În floarea vârstei, departe de ai săi — în mijlocul cărora a lucrat cu o neasămănată dragoste și fără odihnă pentru tot binele neamului său timp de aproape douăzeci de ani —, Russu-Șirianu se stinge deplâns și jălit de toată cărturărima noastră înțelegătoare a muncii sale uriașe, ce a depus-o în slujba cauzei românești dela noi. Stilist eminent, stăpân pe o limbă literară impecabilă și din cele mai frumoase, articolele lui de gazetă ca și nuvelele sale (Moara din vale 1893), ca și impresiile din călătorii și ca și studiile sale istorice se citeșc cu o adevărată plăcere și mulțumire. O biografie amănunțită a lui Russu-Șirianu, ne-ar da, de sigur, un însemnat și prețios capitol din istoria luptelor noastre politice și culturale dela anii 90 încoace. Al doilea ziarist inteligent, ce moare și el la București, în sanatoriul dela Filaret, este fostul redactor dela „Țara Noastră“: Demetriu Marcu. Abia de 30 ani, Marcu îngroapă cu sine un promițător talent literar pe care ne-am deprins a-l cunoaște din proza și versurile sale impresioniste publicate în foiletonul „Țării Noastre“. Vecinic răvniitor de soare, de viață și de iubire, realitatea îl înspăimântă și multe pagini din scrisul lui poartă urmele acestei frământări interne“. (Cumpăna nr. 3. p. 46).

* Trimisă de preotul N. Jurca din Cireș.

Rare ori a apărut „*Luceafărul*“ atât de bine îngrijit ca și în numărul 24 din ast an, închinat amintirii marelui istoric dela Blaj Dr. Aug Bunea. Di Ciura apreciază scurt, zguduitor, într-o lumină de duioșie ce doare adânc, viața și munca marelui mort. Interesante sânt părerile lui Bunea asupra unor puncte grele din trecutul bisericii noastre din convorbirea avută cu istoricul nostru tânăr Dr. I. Lupaș, iar chipul cu vederea celor trei prietini (A. Bârseanu, N. Iorga și A. Bunea), ce bogată și prețioasă prietinie!, ne mângâie parcă în marea lovitură ce o îndurăm, nădăjduind totuși în vremi bune și izbânzi viitoare ce ni se vor hărăzi prin graiul de aur a celor doi prietini nedespărțibili, rămași în urmă....

*

O caldă comemorare a lui Bunea și în fruntea revistei „*Ramuri*“ (23) dela Craiova. Din acelaș număr se remarcă o poezie (leonei) gingașă a poetului Soricu și recenziontea diui N. C. Ionescu despre studiul dlui Antoniaade publicat în Conv. Lit. despre Carlyle.

*

După cum s'a anunțat în cronica aceasta, patru scriitori tineri de frunte: Sadoveanu, Iosif, Anghel și Il. Chendi, tipăresc la „*Minerva*“ din București revista „*Cumpăna*“, cu multă îndreptărire de existență prin controlul și critica cam aspră dar destul de obiectivă ce o face stărilor culturale și literare din Regat. Scriitori de talent, redactorii „*Cumpenei*“ vor găsi, așa credem, totdeauna inspirația și forma literară aleasă spre a înrăuri în bine asupra cetitorilor și spre a judeca revista la aceea demnitate literară, la care au înălțat, oarecândva, o altă revistă, în care au sămănat așa de bine și din care publicul a cules atât folos! Până acum, au apărut patru numeri cu frumoase poezii de Iosif și Anghel ca „*Troica*“ și „*Cen-tifolia*“, iar d. Sadoveanu publică „*Reflexiile unui explorator*“, zugrăvind în schițe de călătorie sărăcia și amarul poporului nostru din părțile Moldovei de Sus. D. Chendi face pe criticul revistei, vorbind în numărul întâi despre mișcarea literară din ultimul timp și despre revistele mai însămnate. În numărul trei face analiza operei dramatice „*Viforul*“ a dlui Delavrancea, reducând mult din valoarea ce i-se atribuie pentru-că o găsește prea „*declamatorică*“ și „*seamănă mai mult a lucrare teatrală*“, decât o operă de artă. Dar tocmai acestui fapt, zice d. Chendi, se datorește izbânda pe scenă a piesei, dat fiind, că eroii dramelor noastre, „*sânt toți de o vitejie rudimentară și toți fi-guri de teatru și buni declamatori*“, iar „*publicul iu-bește retoricul și panoramele*“. În numărul patru al „*Cumpenei*“ d. Chendi consacră doi poeți noi: P. Cerna și I. Bârseanu. Revista mai are și două rubrici regulate: „*Efemeride*“ și „*Note și reflexii*“. „*Cum-păna*“ se recomandă de sine prin inteligența cu care este scrisă. Abonamentul 15 cor. pe an, București, Strada Luizi Cazzavilan, No. 36.

*

Dintre toate revistele noastre literare cari încep un nou an de muncă, „*Luceafărul*“, ne apare mai splendid cu numărul 1, ce-l închină marelui măiestru al frazei românești, uncheașului cu graiul de aur dela Humulești, lui I. Creangă. Coperta o împodobește un minunat portret al scriitorului din tinereța lui, pe când era diacon. Numărul îl deschide o poveste a lui Creangă, după un manuscris găsit de Em. Gârleanu printre hârtiile povestitorului. Acelaș, dă și niște lămuriri despre „*Manuscrisele lui Creangă*“, și recomandă

ca cea mai bună ediție a scrierilor lui, pe cea apărută la „*Minerva*“ sub îngrijirea domnilor Teodorescu --Kirileanu și Il. Chendi. Ni-se dă și un început dintr-o piesă teatrală a lui Creangă și un facsimil după o pagină-manuscris a lui, comunicate de d. Gârleanu. Acest număr mai are două scumpe cântece ale domnișoarei Pitiș și o nuvelă a d-lui Sadoveanu: „*O întâmplare*“. Revista publică răspunsurile scriitorilor noștri de seamă, privitoare la lămurirea rostului și înțelesului noțiunii: poporanism. În „*Pagini străine*“ dl Ciotori publică traducerea: „*Noaptea sfântă*“ din legendele minunate ale vestitei scriitoare suedeze Selma Lagerlöf. Cronica teatrală despre „*Viforul*“ lui Delavrancea a d-lui Bogdan-Duică, face revista și mai interesantă. Astfel, ne place cum intră „*Luceafărul*“ în al IX. an de existență!

*

„*Logodnica*“ d-lui Sandu-Aldea din No. 12 al Conv.-Literare, se alătură pe lângă cele mai frumoase nuvele ale prozatorului mult prețuit.

*

La „*Soc. femeilor române*“ din București, d. Bogdan-Duică, a ținut o conferință despre volumul de poezii: „*Ne cheamă pământul*“ al d-lui O. Goga.

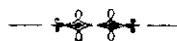
*

Și *Juimeca-Literară* a fraților bucovineni a închinat ultimul său număr amintirii lui Șaguna, cu multe portrete de-ale marelui mitropolit, cu corespondențe de-ale lui Șaguna cu Hacman, conzistorul Bucovinei și cu baronul Nicolae Hurmuzachi. u.

„*Mizerie, Boală, Crimă și Degenerare* sau *Alcoolismul și urmările lui din punct de vedere economic, higienic, moral și național*“. Conferință pentru combaterea alcoolizmului de Pr. D. Voniga, va apărea în curând. Opul se va estinde circa pe 8 coile tipar. Ceice vor să aibă această lucrare îndată după apariția ei în volum, să se adreseze autorului în *Gyirok* (Temes.)

*

A apărut **Calendarul bibliotecii pentru toți pe 1910**, un volum de 200 pagini bogat ilustrat și cu o copertă în culori, de distinsul artist Murnu, — *Prețul 50 bani*. De vânzare la toate librăriile. Pe lângă o bogată materie calendaristică și numeroase articole de actualitate, sau instructive „*Calendarul Bibliotecii pentru Toți*“ are o foarte bogată și frumoasă materie literară cu poezii și nuvele semnate de cei mai de frunte scriitori ca: Ion Adam, Al. Cazaban, Ludovic Dauș, D. Nanu, Nemțeanu, D. Moldoveanu, Cincinat Pavelescu, Radu D. Rosetti, Iuliu Savescu etc. Tot de odată nu putem trece cu vederea ilustrațiile, pe atât de bine reușite pe cât de numeroase, reproducând scene din viața noastră, interioară artistică, diferite personaje marcante precum și o alegere de fotografii, admirabil reproduse pe cromo, și inedite, reproducând diferite scene în care figurează M. Lor Regele și Regina, Curtea Princiară, Alteța Sa Principele Carol în fața frontului ca ofițer etc., precum și moștenitorii Germaniei și Austriei, cari au vizitat Curtea noastră în cursul anului trecut. „*Calendarul Bibliotecii pentru Toți pe 1910*“ e o carte care nu trebuie să lipsească din nici un cămin și'l recomandăm fără rezervă. Catalogul complet al acestei Biblioteci a se cere la *Librăria editoare Leon Alcalay la București*.

Concurs

Pentru îndeplinirea definitivă a postului de *învățător* la școala confesională gr. or. rom. din **Jena**, cu termen de 30 zile dela prima publicare în Foia diecezană.

Emolumentele :

1. Salar 1000 coroane.
2. Cortel liber în edificiul școlii cu $\frac{1}{4}$ jug. grădină.
3. Pentru conferințe și adun. generale 20 cor.
4. Pentru lemne pe sama sa și a școlii 100 cor.
5. Dela înmormântări 60 fil. ev. 1 cor.

Învățătorul ales este îndatorat a purta cantoratul în și afară de biserică, a purta agendele notariale în comitetul și sinodul parohial fără altă remunerațiune. Preferiți vor fi cei cari vor ști conduce corul existent.

Recurenții au a-și subșterne recursele Prea On. Oficiu protopresbiteral din Lugoj, fiind adresate comitetului parohial din Jena, apoi au a se prezenta în vro Duminecă sau sărbătoare în sf. biserică spre a-și arăta desteritatea în tipic și cântare, dar nu în ziua de alegere.

Pentru prestațiunile făcute în altă comună, alesul învățător nu capătă nici o retribuțiune. 2—3 [67]

Jena din ședința com. par. ținută în 29 Nov. 1909.

Dimitrie Lupea
președ. com. par.

Iuliu Ioanoviciu
notar.

Pe baza ordinațiunei Venerabilului Conzistoriu diecezan ddo 28 Aprilie a. c. Nr. 2275 Șc. să escrie concurs pentru ocuparea postului de *învățător* la școala gr. or. română din **Agadici**, protopresbiteratul Oraviței, cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Foia diecezană“ cu următoarele

Emolumente :

1. Salar în bani gata 600 cor.
2. 16 metri lemne (8 metri pentru învățător și 8 metri pentru sala de propunere) 96 cor.
3. Paușal pentru scripturistică 10 cor.
4. Sese pentru conferință și adunare 16 cor.
5. Cortel natural cu grădină.
6. Pentru curatorul școlii 24 cor.
7. Două jugere de pământ arător și un juger extravilan, după care alesul are să plătească toate dările recerur e.
8. Dela înmormântări unde va fi poftit 80 fil.

Să observă că comuna bisericească asigură alesului învățător ure:rea salarului la suma minimală de 1000 cor. precum și ulterioarele cvincvenale conform dispozițiunilor cuprinse în § 2. și 3 ai art. de lege XXVII. din anul 1807 cu începere dela 1 Iulie 1910.

Alesul învățător este îndatorat a purta cantoratul în și afară de biserică, a instrua tinerimea școlară în cântarea bisericească. Este îndatorat a purta scripturistica ca notar al comitetului și sinodului parohial, să compună socoșile bisericii și ale cultului, fără nici o altă remunerațiune.

Pentru serviciile prestate în alte comune comuna bisericească nu acordă nici un emolument.

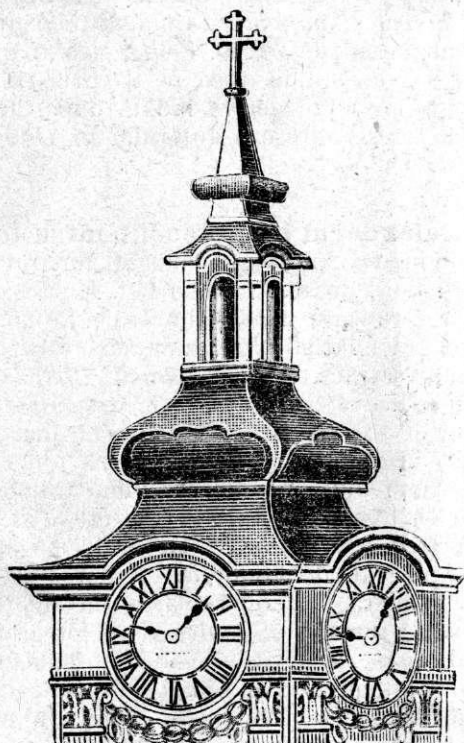
Recurenții au a-și subșterne recursele lor Prea Onoratiului Oficiu protopresbiteral din Oravița-montană, fiind adresate comitetului parohial din Agadici. Concurenții au a se prezenta, dar numai odată — în vre-o Duminecă ori sărbătoare, în sf. biserică, spre a-și arăta desteritatea în cântare, dar nicidecum în ziua alegerii.

Agadici în 28 Iunie 1909.

3—3 [65]

Comitetul parohial.

În conșteleg4re cu protopresbiterul tractual.

OROLOAGE

pentru turnuri bisericesti

în esecutare solidă precum și repa-
ratura acestora prevede sub garanție

Friederic Grochowina

orologier și mehanic

în Caransebeș.

Casa institutului pedag.-teol. diecezan **Telephon 31**
20—26 [1]